

Міністерство освіти та науки України
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна

Історичний факультет
Студентське наукове товариство

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ (історичні науки)

*Тези доповідей
68-ї міжнародної наукової конференції
24 квітня 2015 р.*

Харків 2015

УДК 9(063)
ББК 63я431
К 21

*Затверджено до друку рішенням Вченої Ради історичного факультету
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 3 від 20 березня 2015 р.)*

Редакційна колегія:

канд. іст. наук, викладач (головний редактор) Р. Г. Любавський
доктор іст. наук, професор Ю. П. Волосник
канд. іст. наук, доцент А. М. Домановський
канд. іст. наук, викладач П. В. Єремєєв
канд. іст. наук, доцент Д. В. Журавльов
канд. іст. наук, доцент В. Ю. Іващенко
канд. іст. наук, викладач Ю. А. Кісельова
канд. іст. наук, доцент К. В. Мизгін
канд. іст. наук, доцент Д. В. Миколенко
канд. іст. наук, доцент О. Г. Павлова
канд. іст. наук, доцент О. А. Ручинська
канд. іст. наук, професор О. Л. Рябченко
канд. іст. наук, доцент С. Ю. Страшнюк
канд. іст. наук, доцент О. І. Тумаков
канд. іст. наук, доцент Д. В. Ченчик

Адреса редакційної колегії:

Україна, 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4, Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, історичний факультет
Тел.: (057) 707-52-42; факс (057) 702-03-79
E-mail: sntistfak@gmail.com; web: <http://history.karazin.ua>

Каразінські читання (історичні науки): Тези доповідей 68-ї міжнародної наукової
конференції (м. Харків, 24 квітня 2015 р.). – Х.: Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2015. – 204 с.

ISBN 978-966-285-201-1

Тематика тез репрезентує широкий спектр проблем, які набули актуальності в
сучасній історичній науці.

ISBN 978-966-285-201-1

©Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, оформлення, 2015

РОЗДІЛ I

АРХЕОЛОГІЯ

«Аварське питання» у військової політиці болгарського хана Крума (800-814 рр.): до постановки проблеми

Калініченко Віталій

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
archeolog.vetal@yandex.ua*

Дослідження військової справи епохи середньовіччя є традиційним для вітчизняної та зарубіжної історіографії. Ще більшої актуальності на сьогодні набувають питання вивчення малодосліджених проблем пов'язаних з військової історією Південної та Південно-Східної Європи. У кінці VIII – на початку IX ст. на етнополітичній карті Східної Європи з'являється Перша Болгарська держава, військова справа якої залежала від багатьох зовнішньо- та внутрішньополітичних чинників та взаємовпливів. На початку IX ст. хан Крум здійснив низку походів на східні та північно-східні території Аварського каганату, таким чином повністю підкоривши їх.

Мета статті полягає у постановці проблем щодо подальших досліджень та всебічного аналізу походів хана Крума на Аварський каганат близько 803–805 рр. з використанням та співставленням передусім археологічних та писемних джерел.

Наукова новизна даної тематики полягає у тому, що на сьогодні «аварські» війни Крума залишаються недослідженими.

Більшість вчених звертали основну увагу на писемні джерела, до яких відносяться Анонімна Ватиканська розповідь XII ст., Анонімна Хроніка XI ст, Хронографія Феофана Сповідника та повідомлення Свіди. Археологічні дані часто залишалися поза увагою науковців, хоча вони є досить важливими, оскільки дозволяють простежити рівень взаємовпливів та еволюцію праболгарських, аварських, візантійських та франкських типів озброєння, виділити окремо комплекс кожного окремого державного утворення, простежити маршрути завойовницьких походів Крума та дослідити етнічну палітру Південно-Східної Європи на початку IX ст. Окремо слід наголосити на тому, що за останні десятиліття накопичився величезний пласт археологічного матеріалу, який продовжує збільшуватися і вимагає негайного проведення його аналізу та комплексної інтерпретації. В досліджуваній нами проблемі варто зупинитися на аналізі предметів озброєння дальнього, ближнього бою, захисне озброєння, спорядження вершника та бойового коня й додаткові археологічні матеріали – прикраси, керамічний матеріал тощо.

Історіографія досліджуваної проблеми представлена невеликою кількістю праць, що пов'язано із специфікою теми. Ряд робіт стосуються археологічних досліджень аварських пам'яток – праці А. Альфельді, Н. Феттіха, Д. Ласло, Т. Надя, Б. Кюрті, І. Ерделі та болгарських пам'яток, серед яких варто згадати дослідження В. Йотова, Д. Рабовянова, Г. Фехер, Р. Рашева. Окрім писемних та археологічних, в даній роботі використані іконографічні джерела, зокрема мініатюри з Хроніки Манасії та мініатюри з «Огляду історії» І. Скіліци.

Близько 803 р. франкські війська розгромили Аварський каганат. Болгарський хан в свою чергу скористався цією ситуацією і наніс удар по східних територіях каганату, включивши ці території до своєї держави у 805 р. В подальшому аварські війська використовувалися Крумом як найманці, про що є згадки у писемних джерелах. «Анонімна ватиканська розповідь», написана у XII ст. розповідає про війну хана Крума з візантійським імператором Никифором I Геніком. Для війни з імператором хан взяв «...като наемници авари и околните склавинии...». Інша «Анонімна хроніка» XI ст. розповідає про похід хана Крума на Царгород у 813 р., до війська якого входили «...и авари, и всичките склавинии...». Не виключено, що аварські контингенти військ контролювали прикордонні рубежі Першої Болгарської держави, утримували окремі військові оборонні укріплення на завойованих територіях. Свідченням цього є

знахідки значної кількості предметів озброєння, які особливо представлені на багатьох могильниках на території Угорщини, Словаччини, зокрема в Желовцях.

Отже, підводячи підсумок варто наголосити на тому, що «аварське питання» було одним із основних у зовнішній політиці хана Крума. Завойовницькі походи, проведені ним у 803–805 рр. мали кардинальні наслідки для військової справи окремих народів та для геополітичної ситуації Європи в цілому.

**Образ василевса Іоанна III Дуки Ватаца у творах Георгія Акрополіта
Кіпран Галина**

Львівський національний університет імені Івана Франка kipranh@ukr.net

У пізньому Середньовіччі відбувається певне «відкриття» індивіда, дещо під новим кутом зору осмислюється проблема окремої людини. Автори частіше звертають увагу на вчинки і поведінку одиночного індивіда, його місце в історичному процесі. Творчість візантійського інтелектуала XIII ст. Георгія Акрополіта, зокрема його «Історія» та «Епітафія імператору Іоанну Дуці», є яскравим прикладом такого зміщення акцентів.

В історіографії проблематику пов'язану з правлінням Іоанна III Ватаца, займалися такі історики як Ф. Успенський, П. Жаворонков, М. Анґолд, Е. Гарднер, однак згадані дослідники цікавились його постаттю частіше в контексті загальних розвідок з історії Нікейської імперії.

Твір Акрополіта «Історія» є близьким за стилем написання до історичної літератури епохи Комнінів. Характерними ознаками є тяглість до античної традиції, визначена мета та завдання твору, певна елітарність, головними дійовими особами є винятково правителі. Праця Акрополіта цікава можливістю простежити формування позиції автора щодо того чи іншого імператора та її еволюцію, частими є порівняння, зіставлення діяльності правителів.

На цьому фоні виділяється особа Іоанна III Дуки Ватаца, постаті, яка відіграла важливу роль в житті Георгія Акрополіта. Історик отримав прихисток, освіту, посаду при імператорському дворі. В «Історії» чітко дотриманим є хронологічний принцип викладу подій, який превалює над особистісними сюжетами.

Акрополіт характеризує імператора як досвідченого полководця. Автор інформує не лише про перемоги, але і про поразки василевса, вказуючи, що в окремих з них є і частка вини останнього.

Імператор не вважав трон предметом розкоші, а лише основою, для того, щоб «боротися за праведні діла». З тексту простежується, що василевс надавав перевагу простоті над пишністю і церемонністю у побуті. Однак, простота не поширювалась на церемонію аудієнції іноземних послів, делегацій. Їх приймали у підкресленій розкоші, як і належить ромейському василевсові.

Змальовуючи моральне обличчя василевса, історик наголошує, що найбільшу славу «здобувають імператори і філософи» (можливо, це лише наділення Ватаца відомою фразою з платонівської «Держави»). Акрополіт підкреслює мудрість імператора, неспішність у прийнятті рішень у випадку укладення союзу чи призначення нового Патріарха. Для доброго правителя, за мірками ромейів, притаманні й християнські цінності, насамперед милосердя. Цю рису характеру в Іоанна III виділяє Георгій Акрополіт, зокрема, звернувши увагу на помилування василевсом учасників одного із заколотів. Гідний імператор, на думку історика, також цінує вірність і відданість своїх слуг.

Підсумовуючи правління василевса Іоанна III Дуки Ватаца, історик згадує перемоги імператора (більш детально висвітлюючи їх в епітафії). Георгій Акрополіт в «Історії», втім, не уникав оріху, притаманного багатьом візантійським авторам. У бажанні вислужитись перед василевсом Михаїлом VIII Палеологом, за часів правління якого найімовірніше була написана «Історія», дещо применшив заслуги

зібрали кошти на ескадрилью «Колгоспник Дворічної», яка воювала у складі 790-го авіаполку.

Участь у зборі коштів на будівництво іменної техніки взяли всі народи СРСР. Тому єдність фронту і тилу є одним із чинників перемоги над фашизмом. На добровільні внески було збудовано 2,5 тисячі літаків, кілька тисяч танків, 14 субмарин, 56 катерів. Командування вручало іменну зброю тільки кращим бійцям. Ця традиція виникла на початку війни і зберігалася до Перемоги. Вивчення бойового шляху танкової колони «За радянську Україну», 540-го бомбардувального авіаполку та ескадрильї «Колгоспник Дворічної» дає підстави вважати, що іменна техніка відіграла значну роль у наблизненні Перемоги. Окремі положення роботи відображені в 6 публікаціях автора. Укладено довідник «Именная боевая техника, построенная на средства жителей Украины в годы Великой Отечественной войны».

Вищі навчальні заклади та інші установи, студенти, аспіранти та співробітники яких беруть участь у конференції

Белгородский государственный национальный исследовательский университет (Российская Федерация).

Бердянський державний педагогічний університет.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво».

Дипломатична академія України при МЗС України.

Дніпропетровська медична академія МОЗ України.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара.

Донецький національний університет.

Запорізький національний університет.

Інститут історії України НАН України.

Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України.

Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України.

Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України.

Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка.

Львівський національний університет імені Івана Франка.

Національний гірничий університет.

Національний університет «Кієво-Могилянська академія».

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.

Таврический национальный университет имени В. И. Вернадского.

Український католицький університет.

Харківська державна академія культури.

Харківська державна наукова мені В. Г. Короленка.

Харківський дитячо-юнацький клуб моряків.

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

Херсонське вище професійне училище сервісу та дизайну.

Херсонський державний університет.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

Ягеллонський університет (Республіка Польща, г. Краков).

ЗМІСТ

Розділ I. АРХЕОЛОГІЯ

Білокудря Оксана Поховання скіфських та савроматських амазонок: порівняльний аналіз	4
Зміївська Аліна Типологія намистин салтівської культури (за матеріалами Красногірського біритуального могильника)	5
Каплієнко Владислав Колекція речей салтівської культури з чорного металу в фондах Музею археології та етнографії Слобідської України: стан збереження	6
Котенко Вікторія Внесок М. Рудинського у дослідження української археологічної кераміки у 20-ті рр. XX ст.	7
Мінакова Катерина Дерев'яний посуд катакомбної культурно-історичної спільності: джерелознавчий та історіографічний аспект	8
Нємцев Сергій Торгівельні зв'язки в IV-III ст. до н.е. за різними категоріями амфорного матеріалу: проблема співставлення	9
Потоцький Олексій Глиняні хлібці з поселення скіфського часу Горіховий гай	10
Самойленко Ілона Типологія, хронологія та атрибуція світильників Білозерського поселення (на прикладі музейного зібрання Херсонського державного університету)	11
Четверикова Ангеліна Актуальність біблійної археології в Україні	12

Розділ II. ІСТОРІОГРАФІЯ

Бондаренко Станіслав Стильний нарис історіографії історії читання (XIX – XXI ст.)	15
Вовк Ольга Постать В. Н. Каразіна в історіографії та публіцистиці середини XIX – початку XX ст.	16
Жидков Сергій Богдан Хмельницький в історичних візіях В`ячеслава Липинського	17
Козакова Олена Циганознавство: формування та сучасний стан	18
Купчик Яна Діяльність Київської міської думи у сфері охорони пам'яток історії, культури та архітектури (1917–1919 рр.)	19
Лапченко Анастасія До питання про термін «кустарна промисловість» в історичній літературі	20
Пестрикова Оксана К. Ліске: життя та творчість у сучасній польській історіографії	21

Тонкошкур Іван Образи вчених-гуманітаріїв у контексті історії суспільної думки України на прикладі белетристичних текстів В. П. Петрова-Домонтовича-Бера	22
---	----

Шелудякова Наталія Колекція як елемент творчої лабораторії історика	23
--	----

Розділ III. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Андрющенко Наталія Місцева преса як джерело до вивчення стану культури на Дніпропетровщині у 20-х – 30-х рр. XX ст.	26
Войцеховська Тетяна Особливості археографічних публікацій літопису Г. Граб`янки	27
Гела Оксана Усноісторичні джерела як засіб вивчення атеїстичного виховання в УРСР у 1953–1964 рр. (на матеріалах Харківської області)	28
Гнатченко Ганна Особовий фонд О. В. Ветухова: загальна характеристика та структура	29
Казаків Геннадій Мемуарна література, як джерело із вивчення «німецької політики» США у роки Першої світової війни (1914–1918 рр.)	30
Красько Ольга Образ «університетського ідеалу» викладача в мемуарах та усних спогадах про Харківський університет др. пол. XIX – поч. XXI ст.	31
Кушнарєв Сергій Документи Валуйской приказной избы как источник по истории служилого землевладения в Среднем Поосколье во второй половине XVII – начале XVIII в. (по материалам Государственного архива Воронежской области)	33
Мещерякова Дар`я Життєписи християн-астрономів в арабських біографічних словниках	34
Радченко Ірина Джерела з історії діяльності Джойнту на теренах Європи у роки Другої світової війни: проблеми вивчення та використання	35
Рачков Євген Створення університетської символіки як приклад саморефлексії (на матеріалах конкурсу на створення емблеми Харківського університету кінця 1990-х рр.)	36
Сак Світлана Стан етнографічних та етнологічних матеріалів освітніх та культурних закладів Чугуївського району	37
Саррий Тетяна Кореспонденти Д. Мордовця: історико-джерелознавчий огляд проблематики листування (за матеріалами фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України)	39

Стратілат Вікторія Інтернаціональні студентські будівельні загопи ХДУ імені О. М. Горького в Німеччині: джерельна база 40

Розділ IV. ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Богомазова Людмила Культ богини Афродити в релігійно-політичній політиці цариці Клеопатри VII 43

Вар'ян Оксана Релігійна та соціокультурна складова дитинства, як етапу формування особистості громадянина у Давніх Афінах 44

Гуменний Віктор Провінційна адміністрація і еволюція форм та засобів східної політики Римської імперії у першій половині I ст. н.е. 45

Деревянченко Віталій Образ Александра Македонського в поезії Валерія Брюсова 46

Коваленко Дар'я Єгипетські культури в релігії Древньої Греції еллиністичного періода 47

Котенко Вікторія Розписна херсонеська кераміка з розкопок Ольвії 48

Кукоба Лєна Острів Делос та святилище Аполлона в політиці македонських монархів в еліністичний період 49

Лопатина Марина К изучению позднеантичного Єгипта 50

Походнякова Алєна Набатеїські араби по свідетельствам Диодора и Страбона 52

Руднева Марія К вопросу о населении Александрии Египетской в поздней античности 53

Яцьина Ангеліна К вопросу о характере царской власти и функциях вапака в Ахейской Греции 54

Розділ V. ІСТОРІЯ СЕРЕДНІХ ВІКІВ

Батина Євгенія О мотивах Филиппа Красивого в уничтожении ордена тамплиеров 57

Гудов Дмитрій Ранневизантийская ораторская проза IV в. 58

Дудченко Дар'я Чисельність населення провінційного візантійського міста на рубежі XII – XIII ст. (на археологічних матеріалах Херсона) 59

Калініченко Віталій «Аварське питання» у військовій політиці болгарського хана Крума (800–814 рр.): до постановки проблеми 60

Кіпран Галіна Образ василевса Іоанна III Дуки Ватаца у творах Георгія Акрополіта 61

Козачок Ольга Роль Галицького князівства в угорсько-візантійських конфліктах кінця 40-х – 60-х років XII ст. 62

Луцай Юрій Питання про дату заснування міста Суздаль 63

Майко Алексей Генуэзское вооружение Солдаи (по археологическим данным) 64

Охріменко Олександр Повсякденне життя Лондона за «Борговими зобов'язаннями гасконців 1299 р.» 65

Пецько Анастасія К вопросу о костюме византийского населения Крыма второй половины X – первой половины XIII вв. 66

Синица Марина Константинополь по Иоанну Лиду: оформление концепции «Нового Рима» у ранневизантийских историков VI в. 67

Сыровацкий Павел Ромей перед лицом смерти в IV – IX вв. 68

Тимошевский Роман Отображение идеологии английского крестьянства XIV ст. в поэме Уильяма Ленгленда «Видение о Петре Пахаре» 69

Юров Дмитрій «Длинный поход» 1443–1444 г. против османов 70

Розділ VI. НОВА ТА НОВІТНЯ ІСТОРІЯ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ

Артамонова Ксенія Борьба за энозис и православное духовенство на Кипре (вторая половина XIX века) 73

Луценко Сергей Формирование хозяйственного уклада немецких колонистов в африканских протекторатах в конце XIX – начале XX в. 74

Махонин Александр Пограничные конфликты между КНР и СССР в оценках современной российской историографии 75

Михалевская Екатерина Реакция США на заключение англо-японского союза 1902 г. 76

Моргун Олег Образ Пасваноглу Осман-паши на страницах «Политического журнала» (1797–1807 гг.) 77

Овсяникова Валерія Кяхтинская торговля как политический инструмент в российско-китайских отношениях XVIII – сер. XIX вв. 78

Павленко Світлана Становлення системи японських консульських представництв у Російській імперії в останній чверті XIX ст. 80

Попов Андрей Межэтнические и межконфессиональные отношения в Османской империи XV – XVI вв. 81

Пшенична Марія Соціально-політичний дискурс у творчості Дж. М. Кутзее 82

Шарай Анастасія Російсько-англійські економічні та політичні протиріччя в Китаї на початку XX ст. 83

Розділ VII. НОВА ТА НОВІТНЯ ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ	
Болденков Павел Еволюція взглядов в прессе левых партий на события майского переворота Ю. Пилсудского 1926 г.	86
Боровець Ірина Особливості еволюції суспільної думки в Республіці Хорватія щодо європейської інтеграції (у період 2000–2013 рр.)	87
Бортник Лена Культурно-освітня і соціальна діяльність польського Корпусу охорони прикордоння: аналіз напрямів і форм	89
Варибок Татьяна Деятельность антикоммунистического подполья в послевоенной Польши (1945–1948 гг.)	90
Венглевич Виктор Галицийские военнопленные в польских лагерях в 1918–1919 гг. – очерк проблематики	91
Гончарова Тетяна Ідейні витоки та суспільно-політичні передумови виникнення партії християнських демократів в післявоєнній Німеччині	91
Зинченко Николай Взлет и падение партии «Черная пантера» (1966–1971 гг.)	93
Коваль Олеся Особливості та наслідки Реформації у Норвегії	94
Ковальов Денис Фінляндія у вирі Першої світової війни	95
Крютченко Мария Коалиция «цанковистов» с «каравелистами» как вынужденный шаг на пути к власти	96
Купрієнко Сергій Військо імперії інків Тавантінсуйу: структура, склад, чисельність, стратегія, тактика, зброя та визначні полководці	98
Могаричев Костянтин Тероризм у післявоєнний період (40-80 гг. XX ст.): проблеми класифікації та періодизації	99
Пацера Дмитрий Кризис шведской модели социально-экономического развития и пути его преодоления (конец 1960-х – середина 1970-х гг.)	100
Порхун Тетяна До проблеми аполітичності бітників	101
Пустовой Ярослав Зарождение гражданского противостояния в США: «старый Юг» в первой половине XIX века	102
Скорик Наталія Роль масових громадських організацій в пропаганді італійського фашизму	103
Розділ VIII. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН	
Бойко Андрій Позиція Великобританії щодо формування нової системи міжнародної безпеки на Тегеранській конференції	106
Борозинец Алена Словацкий вопрос в пражских соглашениях	107
Карп Викторія Проблема ленд-лиза в советско-американских отношениях	107

Каштанов Кирилл Советско-израильские взаимоотношения в ООН (1953–1956 гг.)	109
Ключник Богдана Болгарський вибір (До 100-чя вступу Болгарії в Першу світову війну)	110
Мінгазутдінова Галина Структура інтересів США в Центральній Азії на поч. XXI ст.	112
Минкина Екатерина Ольстерская проблема в контексте британо-ирландских отношений 1979–1990 гг.	113
Печиборщ Вікторія Роль банківської системи у збереженні нейтралітету Швейцарії та міжнародні наслідки її діяльності під час Другої світової війни	115
Старовойтов Никита Действия международного сообщества по предотвращению военного конфликта в Боснии и Герцеговине (1991 – начало 1992 г.)	116
Тетерев Иван Новый Южный Уэльс – Британская «тюрьма под открытым небом» (1788–1809 гг.)	117
Харлан Ганна Східна Європа в програмних документах федерального уряду канцлера Герхарда Шредера (1998–2005 рр.)	119
Ціватий Вячеслав Зовнішня політика і дипломатичне середовище європейських держав доби раннього нового часу (XVI–XVIII ст.): інституціональний вимір	120
Розділ IX. ІСТОРІЯ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ	
Алексеевко Владислав Организация управления российским военно-морским флотом в 1-й четверти XVIII в.	123
Бондаренко Ганна Духовенство та інтелігенція (на матеріалах церковної періодики Харківської єпархії др. пол. XIX – поч. XX ст.)	124
Волинський Владислав Специфіка системи оборони Севастополя у ході Кримської війни (1854–1855)	125
Ежков Никита Жизнетворчество поэтов Серебряного века на примере дуэльных ситуаций	126
Захарова Анна Образы французов и англичан на страницах российских ежемесячных изданий в 1890–1914 гг.	128
Звягинцева Марина Материальное обеспечение духовенства в восприятии сельского священника (II половина XIX – начало XX века)	129
Коробчук Анна III-я Государственная дума об отмене смертной казни в Российской империи	130

212	<i>Каразінські читання (історичні науки)</i>	
Кучеренко Маргарита	Термины «штундизм» и «баптизм» в миссионерском и ведомственном дискурсах конца XIX – начала XX вв. (на материалах Харьковской губернии)	131
Михайлов Александр	Российские добровольцы на Балканах накануне и в период русско-турецкой войны 1877 – 1878 гг.	132
Ожиганов Дмитрий	Практическая реализация решений секретного Комитета 1839–1842 гг., в ходе проведения земской реформы	133
Шпиталенко Катерина	Польське питання у I та II Державній думі Російської імперії	135
Янкул Алексей	Церковные реформы Петра I и его личная религиозность	136
Розділ X. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ		
Білошицька Наталія	Регулювання фабрично-заводської діяльності в українських землях (кінець XIX – початок XX ст.)	139
Біскуп Дмитро Ф.	Ліст і М. Міхновський як представники німецького й українського націоналізму	140
Букрєєв Тарас	Повсякденність та соціалізація дітей в інтернатних закладах у 20-х рр. XX ст. на Херсонщині (за матеріалами ДАХО)	141
Буланий Микола	Інкорпорація Волинської землі до складу Великого князівства Литовського за матеріалами літописних зводів	142
Гуцал Денис	Агітаційно-пропагандистська складова іміджевої політики Центральної Ради на початковому етапі Української революції 1917 р.	143
Кагальна Марія	Участь освітянської інтелігенції УРСР у діяльності народних дружин (друга половина 1950-х – перша половина 1960-х рр.)	145
Кобижський Григорій	Матеріальне забезпечення партизансько-повстанського руху в Холмному Ярі (1918–1921 рр.)	146
Коваль Юлія	Взаємовідносини Кубанської Народної Республіки та Української Держави (квітень – грудень 1918 р.)	147
Монастирський Євгеній	Агітаційно-пропагандистська діяльність більшовицьких засобів масової інформації на Донбасі в умовах Громадянської війни (1917–1921 рр.)	148
Скорик Євгенія	Роль благодійництва в житті суспільства (на прикладі Харкова у другій половині XIX ст.)	149

Зміст	213	
Скрипник Анатолій	Репресивні заходи російських повітових органів влади щодо солдат-дезертирів та місцевого населення в першій половині XIX ст.	150
Твердовський Антон	Розвиток селянської взаємодопомоги на Півдні України у 1920-х рр. (на прикладі Херсонщини)	151
Розділ XI. ІСТОРІЯ ХАРКІВЩИНИ		
Антоненко Вікторія	Особливості формування бюджету м. Харкова у 1920-ті рр.: джерела прибутків і пріоритети видатків	154
Антонюк Євгеній	Усадьбы Харьковской губернии XIX века	155
Давидич Юлія	Повсякденне життя дітей-сиріт та безпритульних в постокупаційний період (на матеріалах м. Харкова)	156
Кір'ян Олександра	Культурна та громадська діяльність студентських будівельних загонів Харківського університету на Ціліні (1960-ті – 1991 роки)	157
Лавренова Татьяна М. Д.	Раевская-Иванова и харьковская художественная школа	158
Платухін Олександр	Формування архітектурних особливостей Харкова наприкінці XIX – початку XX століть (на прикладі проектів О. М. Бекетова)	160
Резніков Владислав	Вільне козацтво на Слобожанщині в 1917 р.	161
Селегєєв Сильвестр	Образ Харкова в художніх творах та історико-краєзнавчих нарисах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка	163
Труш Світлана	Характеристика особового складу Харківської губернської надзвичайної комісії (1919–1922 рр.)	164
Ховтура Анастасія	Секрети привабливості Харкова: розвиток міської інфраструктури в другій половині XIX – на початку XX ст.	165
Цепков Денис	Діяльність районних відділів народної освіти Харкова у справі забезпечення шкіл учительськими кадрами (1920–1922 рр.)	166
Ящук Юлія	Студентські будівельні загони ХПКСу на Ціліні: деякі аспекти повсякденного життя	167

Розділ XII. ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ, НАУКИ ТА ОСВІТИ

Брагіна Тетяна Мистецтво пам'яті в студіях Т. Прокоповича	171
Готкова Юлія Українська наука в Північно-Кавказькому краї в роки проведення українізації	172
Кальченко Владимир Стрит-арт в современном Харькове	173
Корзун Олена Сільськогосподарська дослідна справа в Західній Україні (1939–1941)	174
Корнієнко Ольга «Дифузія інновацій»: закордонні відрядження радянських модельєрів до Франції	175
Котиченко Анна Виховання «малого шляхтича» у візії Миколая Рея	176
Нестеренко Максим Еволюція навчально-виховного процесу в Харківській духовній семінарії (XIX – початок XX ст.)	177
Рибалко Анастасія Одяг професора як маркер субкультури (на матеріалах університетів Східної Європи XIX – XXI ст.)	178
Трубчанинов Владлен Отечественная война в судьбе художника В. Д. Ермилова (1894–1968)	180
Яцечко-Блаженко Тетяна Кременецький будинок «Близнюки» – пам'ятка архітектури національного значення	181

Розділ XIII. ГЕНДЕРНА ІСТОРІЯ

Боженко Анастасія Сімейне життя міських обивателів в контексті соціальної модернізації Російської імперії (на матеріалах м. Харькова)	184
Водолазська Ганна Фактори змін правового становища жінки у Великій Британії вікторіанської доби	184
Гасанова Анастасія Перші леді країн соціалізму: шлях та ціна першості	186
Залєток Наталія Суфражистська проблема у парламентських дебатах та ЗМІ Великої Британії (1907–1914 рр.)	187
Захарченко Євген Дружина, діти та інші родичі: склад та параметри типової родини парафіяльного священика Харківської єпархії у XIX – на початку XX ст.	188
Костіна Христина Формування лідерських навичок в умовах студентських будівельних загонів	189
Лісненко Світлана Викладачі єпархіальних жіночих училищ в Україні (др. пол. XIX – поч. XX ст.): гендерний аспект	190

Муценко Дарья Женщины стройотрядов: особенности труда и быта	192
Нікітенко Анастасія Шлюбні стратегії народоловної інтелігенції Наддніпрянської України в контексті модернізаційних змін др. пол. XIX ст.	193
Спільна Олена Сестри Газадінови та їх внесок у суспільне життя Херсонщини	194
Шевчук Марина Українські жінки та німецькі солдати: історії любові та насильства (на прикладі Харькова 1941–1943 рр.)	195
Якімова Ірина Феномен появи жінок в археологічній науці України (др. пол. XIX – кінець 30-х рр. XX ст.)	196

Розділ XIV. КРУГЛИЙ СТИЛ «ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА: ПОГЛЯД З XXI СТ.»

Гнездилов Олег Великая Победа 1945 года в топонимах Харькова	199
Лобенко Сергій Пам'ятки історії радянської авіації доби Другої Світової війни	200
Михайлюк Марина Рятування євреїв Кіровоградщини в роки Голокосту	201
Мосорко Мар'яна Польська суспільна опіка в Станиславові періоду німецької окупації	202
Тарасенко Олексій Іменна військова техніка Червоної армії в роки Великої Вітчизняної війни	203
Вищі навчальні заклади та інші установи, студенти, аспіранти та співробітники яких беруть участь у конференції	205
Зміст	206

Наукове видання

Каразінські читання

(історичні науки)

Матеріали 68-ї міжнародної наукової конференції

Українською, російською, англійською мовами

Редактор : Любавський Р. Г.

Укладачі: А. Походнякова, С. Жидков

Комп'ютерне верстання М. В. Гречишкіна

Оригінал-макет: М. В. Гречишкіна

Тексти подаються в авторській редакції

Автори несуть повну відповідальність за підбір, точність та достовірність наведених фактів, економіко-статистичних даних та інших відомостей